

Nr 294.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående överskridande av vissa anslag å allmän förskottsstat I; given Stockholms slott den 20 oktober 1944.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 oktober 1944.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, BAGGE, DOMÖ, EWERLÖF, RUBBESTAD, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anför chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, följande.

I anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 281 har 1944 års riksdag enligt skrivelse den 30 juni 1944 (nr 432)

dels beslutat att allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 skulle upprättas i enlighet med de allmänna riktlinjer, som angivits i det till propositionen fogade statsrådsprotokollet över finansärenden för den 12 maj 1944;

dels bemyndigat Kungl. Maj:t att, med iakttagande av vad i nämnda statsrådsprotokoll samt av riksdagen i skrivelsen anförts, bland annat fastställa allmän beredskapsstat I att lända till efterrättelse från och med den 1 juli 1944 samt att ställa de å staten uppförda anslagen till vederbörande myndigheters förfogande från och med samma tidpunkt;

dels ock medgivit, att anslag å allmän beredskapsstat I finge, om riksdagen ej vore samlad, överskridas under förutsättning att Konungen låtit riksdagskallelse utgå eller riksdagen ändock skulle inom tjugo dagar sammanträda.

Riksdagen har vidare i skrivelse den 12 juli 1944 (nr 470) anmält, att riksdagen upptagit de till allmän beredskapsstat hänförliga utgifterna på sätt vid skrivelsen fogat bihang utvisar.

Med stöd av förenämnda bemyndigande har Kungl. Maj:t genom beslut den 15 juli 1944 fastställt allmän beredskapsstat I att lända till omedelbar efterrättelse såsom allmän förskottsstat I samt ställt de å staten uppförda anslagen till förfogande att i enlighet med Kungl. Maj:ts särskilda beslut disponeras för därmed avsedda ändamål.

De å allmän beredskapsstat I upptagna anslagen skulle, enligt vad vid riksdagsbehandlingen förutsattes, kunna tagas i anspråk omedelbart och utan avseende å läget på arbetsmarknaden och i fråga om materialförsörjningen. Anslagen ha hänförts till beredskapsstaten endast därför, att de avsågo sådana icke normala utgifter, som enligt numera tillämpade regler för riksdagens avgränsning icke falla under vanliga balanseringskrav. Å denna stat ha sålunda i främsta rummet uppförts anslag till åtgärder för ekonomisk efterkrigsberedskap och till bidrag för internationellt återuppbyggnadsarbete samt vidare anslag till bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m., kostnader för överflyttning av arbetskraft, planering av allmänna arbeten, yrkesutbildning å beredskapskurser och administration av investeringsverksamheten m. m.

Vissa av nämnda förskottsanslag ha redan i betydande utsträckning tagits i anspråk. Dessa förskottsutgifter äro av sådan natur, att regleringen av dem torde böra anstå till nästa års riksdag. Beträffande två av anslagen, nämligen det under socialdepartementets huvudtitel upptagna anslaget till bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m. och det under finansdepartementets huvudtitel upptagna anslaget till bidrag till internationellt återuppbyggnadsarbete, har emellertid överskridande av de i staten upptagna beloppen blivit erforderligt eller är sådant överskridande att motse till följd av fattade beslut. På sätt av riksdagens beslut om beredskapsstaten framgår, skall riksdagen inom tjugo dagar efter dylikt anslagsöverskridande beredas tillfälle att taga ställning till det uppkomna läget. Proposition i ämnet bör för den skull nu föreläggas riksdagen.

Redogörelser för belastningen å förenämnda två förskottsanslag och de aktuella medelsbehoven ha tidigare denna dag lämnats i samband med framläggande av förslag om utverkande av riksdagens bemyndigande till erforderliga anslagsöverskridanden.

Chefen för finansdepartementet hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att godkänna de förslag, om vilka Kungl. Maj:t enligt bilagda utdrag av statsrådsprotokollet för denna dag (bil. 1—2) fattat beslut.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Sören Lane.

Bilaga 1.

Egentliga statsutgifter.

Femte huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj: Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 oktober 1944.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, BAGGE, DOMÖ, EWERLÖF, RUBBESTAD, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller, anför följande.

Bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m. Å allmän förskottsstat I för innevarande budgetår är uppfört ett anslag av förslagsvis 8 000 000 kronor till bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m. Ifrågavarande anslag är avsett för bestridande av statens kostnader för flyktingsverksamhet av olika slag. Redan vid äskandet av anslaget i propositionen nr 281 till årets riksdag framhölls, att det vore omöjligt att annat än uppskattningsvis beräkna medelsbehovet för denna verksamhet, då detta vore beroende av bland annat en så oviss faktor som omfattningen av flyktingströmmen.

Under de senaste månaderna har Sverige ställts inför ett större flyktingsproblem än någonsin tillförne. Till belysning av omfattningen av den senaste tidens flyktingström till vårt land må nämnas, att antalet flyktingar i landet den 1 september 1944 uppgick till i runt tal 61 500, medan motsvarande siffra en månad senare stigit till icke mindre än cirka 106 000. Tillströmningen av flyktingar under september 1944 motsvarade sålunda något mer än två tredjedelar av hela det antal flyktingar, som dessförinnan fanns i landet. Vidare är att märka, att den från Finland evakuerade befolkningen, som utgör huvuddelen av de nytillkomna, fört med sig ett stort antal nötkreatur och hästar, uppgående den 1 oktober 1944 till omkring 17 000. I de anförda siffrorna ha icke medräknats de mer än 40 000 finska barn, som för närvarande vistas i landet.

Av det anförda framgår, att flyktingsproblemet för närvarande är av en helt annan storleksordning än vad man utgick ifrån vid beräkningen av ansla-

get för innevarande budgetår till bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m. Det å förskottsstaten upptagna beloppet kommer uppenbarligen icke att räcka till för bestridande av de kostnader av olika slag, som den ökade flyktingströmmen medfört och kommer att medföra. I och med Kungl. Maj:ts beslut den 13 oktober 1944, varigenom 3 300 000 kronor ställts till utlänningskommissionens förfogande, har förskottsanslagets belopp överskridits. Det är för närvarande omöjligt att med någon grad av säkerhet beräkna, till vilket belopp statens kostnader för flyktingsverksamheten under löpande budgetår komma att uppgå och hur mycket nu ifrågavarande anslag alltså skulle behöva höjas för att möta den väntade belastningen. Man torde dock redan intill tiden för början av nästa års riksdag hava att räkna med ett medelsbehov som avsevärt överstiger den för innevarande budgetår i staten upptagna summan. Med hänsyn till vad som anförts torde någon till beloppet bestämd höjning av det å förskottsstat I upptagna anslaget icke böra ifrågakomma, utan i stället torde riksdagens medgivande för Kungl. Maj:t att i erforderlig omfattning överskrida anslagsbeloppet böra inhämtas.

Med återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att i den utsträckning, som finnes erforderlig, överskrida det å allmän förskottsstat I under femte huvudtiteln uppförda anslaget till Bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

H. Bergström.

Bilaga 2.

Egentliga statsutgifter.

Sjunde huvudtiteln.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 oktober 1944.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden
PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST.
BAGGE, DOMÖ, EWERLÖF, RUBBESTAD, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anför chefen
för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, följande.

Bidrag till internationellt återuppbyggnadsarbete. Under denna rubrik har
å allmän beredskapsstat I för löpande budgetår under sjunde huvudtiteln
uppförts ett anslag av 200 miljoner kronor. Såsom jag framhöll vid anmälan
av förslag till reglering av utgifterna under samma rubrik å allmänna för-
skottsstaten för budgetåret 1943/44 (prop. nr 275), var utgångspunkten vid
beräkningen av anslaget i fråga, att det totala medelsbehovet för ändamålet
under nyssnämnda och innevarande budgetår skulle uppgå till 400 miljoner
kronor. Hälften av detta belopp anvisades å tilläggsstat II till riksstaten för
budgetåret 1943/44 genom dels ett anslag under sjunde huvudtiteln å 20 mil-
joner kronor, dels ett anslag å kapitalbudgeten under fonden för förslag till
statsverket å 180 miljoner kronor. Dessa anslag avsågo i första hand att reg-
lera de förskottsutgifter, som gjorts med stöd av det för samma budgetår
under sjunde huvudtiteln uppförda förskottsanslaget å 100 miljoner kronor
och betingats av bland annat vissa statliga kreditåtaganden för export av va-
ror till Norge efter kriget. Till återstående del skulle anslagen tillgodose medels-
behov, som väntades bli aktualiserade inom en så nära framtid, att de icke
ansågos böra belasta beredskapsstaten. Det anslag å 200 miljoner kronor, som
uppfördes å allmän beredskapsstat I för innevarande budgetår, åsyftade att
möjliggöra ett fullföljande av verksamheten utöver den ram, som uppdrogs
genom tilläggsstatsanslagen.

Departements-
chefen.

Utöver det nyss berörda kreditåtagandet för export av varor till Norge efter krigets slut föreligga numera av Kungl. Maj:t godkända kreditutfästelser till Nederländerna och Finland. Den totala anslagsbelastning, som efter godkännande av det finska kreditavtalet denna dag är att motse, överstiger det sammanlagda å tillägs- och förskottsstaterna uppförda beloppet. Ytterligare kreditåtaganden, som komma att föranleda utgifter under ifrågavarande förskottsanslag, äro under prövning eller påkalla anslagsmässig reglering. Det är icke möjligt att nu bestämt angiva storleken av den anslagsförstärkning som kan vara påkallad. Det anslagsöverskridande till vilket medgivande i detta sammanhang bör inhämtas torde dock kunna angivas till högst 150 miljoner kronor. En närmare redogörelse för läget torde få lämnas vederbörande riksdagsutskott.

Med åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att intill ett belopp av högst 150 miljoner kronor överskrida det å allmän förskottsstat 1 under sjunde huvudtiteln uppförda anslaget till Bidrag till internationellt återuppbyggnadsarbete.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt, behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Sören Lane.